

Література

1. Даниленко Л. І. Модернізація змісту форм і методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : Монографія / Даниленко Л. І. - К. : Логос, 1998. - 140 с.
2. Єльнікова Г. В. Наукові основи розпитку управління загальною середньою освітою в регіоні : Монографія / Єльнікова Г. В. - К. : ДАККО, 1999. - 303 с.
3. Маслов В.И Система функциональных знаний и умений директора общеобразовательной школы: Дис. канд. пед. наук. - К., 1979. - 189 с.
4. Поташник М.М. Качество образования; проблемы и технологии управления: (В вопросах и ответах) / Поташник М.М.. - М. : Пед. об-во России, 2002. - 351 с. - (Рос. акад. образования).

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИХОВАННЯ ІНТЕЛІГЕНТНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

*Н.В. Фунтікова
Луганськ, Україна*

Виховання особистості як носія культури, людини, здатної до діалогу, яка прагне реалізувати свій духовний, творчий, інтелектуальний потенціал на благо суспільства, професіонала, який готовий постійно працювати над собою, вдосконалювати свою кваліфікацію, є сьогодні одним із завдань системи вищої освіти в нашій країні, оскільки саме такої людини потребує українське суспільство, яке опинилося в достатньо складній ситуації, зумовленій кризовими явищами в економіці й політиці, невизначеністю суспільних орієнтирів і національної ідеї. Високі традиції наукового спілкування, самовідданої наукової праці, пильної уваги до розвитку української культури, виховання особистості, які закладалися в спільній діяльності викладачів і студентів перших українських університетів, продовжувалися, збагачуючись іншими університетами в наступні періоди української історії. Незмінною залишалася у всі часи орієнтація на високу духовність, інтелігентність випускника університету, його небайдужість до своєї держави, свого народу. Сучасна вища школа має дати суспільству інтелігентну, суспільно активну особистість, здатну будувати своє життя й професійну діяльність, спрямовувати суспільний розвиток за законами Істини, Добра й Краси.

Сьогодні проблема інтелігентності й інтелігенції розглядається в різноманітних аспектах: зміст і специфіка інтелігентської свідомості, співвідношення інтелігенції й інтелігентності, ідентифікація інтелігентної людини, інтелігентність як інтелектуальний ресурс суспільства, інтелігентність як тип мислення й поведінки, інтелігентність як загальнолюдський ідеал, як світогляд, як специфічне соціокультурне утворення тощо.

В українській педагогічній науці склалися певні передумови для ґрунтовного наукового вирішення проблеми виховання інтелігентності у студентській молоді. Досліджені сутність, зміст, педагогічні умови інтелектуального, морального, естетичного, патріотичного виховання студентської молоді, визначені сутність особистісно орієнтованого підходу до виховання особистості у вищій школі, принципи гуманітарної парадигми вищої освіти, специфіка виховання у вищій школі в контексті входження України до європейського освітнього простору, вивчається виховний потенціал гуманітарних та фундаментальних дисциплін, проводяться активні дослідження проблеми формування духовної культури студентської молоді.

Традиційно вважається, що поняття „інтелігенція” та „інтелігентність” були введені в обіг в середині XIX століття російським письменником П. Боборикіним, представником натуральної школи, почесним членом Петербурзької Академії наук, який аналогічно до Теренція використав його в статті, присвяченій театральним виставам (1866 рік), і романі „Жертва вечірня” (1868 рік) [1] у запозиченому з німецької мови значенні „розуміння, рівень розуміння”.

Традиція осмислення понять „інтелігенція”, „інтелігентність” переважно у зв’язку з інтелектуальністю, пізнавальною здатністю людини, її освіченістю склалася в європейській культурі століттями, що яскраво відображається в сучасних європейських мовах.

Поняття „інтелігентність”, незважаючи на тривалий час свого існування, широке використання для характеристики, оцінки особистості, її вчинків, поки не стало усталеною категорією жодної науки, хоча можна спостерігати спроби концептуалізації та термінологізації цього поняття. Значною мірою це зумовлене складністю й принциповою важливістю інтелігентності як особистісної характеристики, а також тим, що сутність інтелігентності важко зафіксувати й ще важче виразити мовою логіки, навітьши переконливі аргументи, на що вказують і дослідники інтелігентності.

Традиційними для сучасної філософської думки є три підходи до розуміння інтелігентності: по-перше, інтелігентність осмислюється як ідеальна універсальна пізнавальна здатність, властива розуму, „... поєднання вищої культури розуміння й свідомості людини”; по-друге, як прагнення реалізувати певну соціальну ідею (служіння народу, загальнолюдському благоденству тощо), що об’єднує й організує його носіїв; по-третє, як духовно-етична властивість конкретного соціального прошарку - інтелігенції [2, с. 65].

Але педагогічне осмислення проблеми виховання інтелігентності пов’язане з розглядом цього поняття, перш за все, як особистісної якості, тому в контексті нашого дослідження ми акцентуємо увагу саме на такому розумінні інтелігентності.

Інтелігентність являє собою сукупність особистісних якостей індивіда, що відповідають соціальним очікуванням, які ставляться передовою частиною суспільства переважно до осіб, зайнятих розумовою працею й художньою творчістю, в ширшому аспекті - до людей, які вважаються носіями культури. Інтелігентність – інтегральне поняття, що відображає високий рівень розумового розвитку й моральної культури особистості й виявляється в широті і глибині ерудиції людини, збагаченні її пам'яті тими здобутками, які накопичило людство протягом тисячоліть, у неповторному багатстві духовного світу, внутрішній і зовнішній культурі, високих зразках поведінки в суспільстві.

Дослідники (О. Астахова, Н. Карлов, Р. Резаков та інші) відзначають, що разом із високою культурою й освіченістю інтелігенція завжди мала певний „дух протиріччя”, сумніви, суспільний нігілізм, певну внутрішню опозиційність (не стільки до влади як такої, скільки до захоплення скороминущими ідеями, гаслами, прагнення постійно перекроювати життя суспільства відповідно до них тощо), прагнення до використання специфічних мовних засобів, елітарності й життя в достатньо замкненому духовному й культурному просторі. Таким чином, будучи носієм культурних цінностей, культурних смислів, моральних норм, високої духовності, інтелектуальних скарбів, інтелігенція часто залишалася й залишається осторонь від вирішення принципово важливих для суспільного прогресу питань.

Тому однією з найгостріших проблем в цьому контексті є не просто виховання інтелігентної людини, а інтелігентної людини з активною суспільною, громадянською позицією. Актуальність виховання громадянськості інтелігенції, на думку В. Астахової, зумовлена такими причинами, як: сприйняття, розуміння й перетворення конкретної ситуації, визначають зміст і значущість цієї ситуації як цілого й компонентів, що до неї входять. Внутрішній контекст - це система унікальних для кожної людини психофізіологічних особливостей і станів, її установок, відношень, знань і досвіду.

Розглядаючи розвиток особистості студента в процесі навчання у вищій школі як становлення внутрішнього культурного контексту у взаємодії із зовнішнім соціокультурним контекстом, можна більш детально визначити роль інтелігентності як особистісної якості. Структура культури особистості, яка формується в процесі навчання, відповідно до запропонованого в дослідженні Н. Жукової рівневого підходу, містить п'ять рівнів:

- перший рівень виявлення культури особистості - це культурні цінності й смисли певної етнічної групи, національності;

- другий рівень формується в процесі становлення соціокультурної компетентності людини і передбачає активну самоактуалізацію особистості в культурі й житті на основі прояву нею себе, в загальнокультурній ерудованості, у спілкуванні та творчості;

- третій рівень культури особистості визначається розвитком духовності як сходженням особистості до найвищих цінностей і ідеалів, набуттям людиною духовних смисложиттєвих орієнтирів, тобто на цьому рівні передбачається долучення людини до загальнолюдських цінностей і творення нових цінностей;

- четвертий рівень культури особистості пов'язаний з формуванням у неї громадянської ідентичності на основі взаємозв'язку вже наявного образу світу з відображенням і оцінкою тих процесів, які відбуваються в актуальному культурно-історичному соціальному просторі; цей рівень культури виявляється у реалізації в поведінці людини сприйнятих нею ідей, цінностей, моделей поведінки, поширених у певній референтній групі; на цьому рівні на основі взаємодії індивідуальної й суспільної моралі виявляються різні варіанти взаємодії культурних цінностей;

- п'ятий рівень культури особистості - рівень інтелігентності, яка визначається як психологічна якість особистості, що утворюється на основі поєднання громадянської ідентичності, духовності і громадянської позиції ...” і „... виявляється в тому, що суб'єкт пізнання здійснює вчинки на основі почуття справедливості і соціального сорому”.

Складність і багатоаспектність проблеми виховання інтелігентності у студентської молоді зумовлює необхідність використання дискурс-аналізу, оскільки саме поняття дискурсу передбачає єдність діяльності суб'єктів (з їх характерними особливостями), їх взаємодії й взаємовпливу і контексту, в якому ця взаємодія розгортається. Саме тому будь-який дискурс є водночас і лінгвістичним, і соціокультурним феноменом, оскільки він виникає в соціумі, культурі й може активно впливати на соціокультурне середовище, причому вплив дискурсу на соціум може бути як позитивним, так і негативним.

Отже, інтелігентність розглядається як найвищий рівень особистої культури людини, який дозволяє окреслювати власні життєві перспективи, будувати своє життя, стосунки з іншими людьми, здійснювати свою діяльність у суспільстві (у тому числі й професійну) на основі принципів і норм загальнолюдської моралі.

Література

1. Боборькин П.Д. Жертва вечерня : Роман в четырех книгах / П.Д.Боборькин Соченения. В 3 т. Т.1 / Вступ. Ст., сост., подгот. Текста и примеч. С.Чуприкина. – М. : Худож. Лит., 1993. – Режим доступа : http://az.lib.ru/b/boborykin_p_d

2. Келеман Л.А. Интеллигентность: антропологический статус и манифестация в современном мире: дис....доктора филос. Наук: спец. 09.00.13 – религиоведение, философская антропология, философия

культури / Келеман Л.А. – Ставрополь, 2006. – 387 с.

ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ДО КЕРІВНИКА АВТОСЕРВІСУ

*П.Д. Хилевич
Полтава, Україна*

Етика управління – це культура життя і співпраці з людьми, така організація людських колективів, за якої кожен може творчо, максимально самовіддано виконувати посильну справу.

На сьогодні існує достатня кількість так званих "моделей" керівника, розроблених спеціалістами, які включають відповідні професійні та морально-особистісні вимоги. При цьому кожна така модель створювалася на основі практики. Їх суть полягає в тому, що виділяються основні риси, вимоги, якими повинен володіти сьогодишній керівник, менеджер: організаторсько-ділові риси, професійні, особистісні якості, риси характеру.

Моделі керівника є основою професіограм на штатні посади, на всі конкретні керівні посади з урахуванням особливостей діяльності даної організації, фірми, підприємства.

Так, модель керівника, запропонована В.М. Шепелем, включає три блоки якостей керівника:

- загальні якості (високий рівень інтелекту, фундаментальні знання, достатній досвід);
- конкретні якості (ідейно-моральні: світогляд, культура, мотивація; науково-професійні: знання, досвід, компетенція; організаційні якості: уміння добирати і розставляти кадри, планувати роботу, забезпечувати контроль; психофізичні якості: добре здоров'я, схильність до системного мислення, тренувана пам'ять).

- специфічні особистісно-ділові якості (комунікабельність, емпатичність, стресостійкість, красномовство).

Р. Л. Кричевський виділяє такі якості сучасного керівника:

- високий професіоналізм. Це є основою формування і підтримання авторитету керівника;
- відповідальність і надійність. Дефіцит цих якостей ми постійно відчуваємо в нашому повсякденному житті;

- впевненість у собі, уміння впливати на своїх підлеглих. Успіх управлінської діяльності багато в чому визначається саме цією рисою, тому що, по-перше, у тяжкій ситуації можна поклатися на такого керівника; по-друге, впевненість керівника передається підлеглим, і вони діють відповідним чином; і, по-третє, це важливо при контактах з іншими керівниками;

- самостійність. Керівник повинен мати свою позицію, свою особисту точку зору на ті чи інші проблеми і підтримувати таку самостійність у підлеглих;

- творче вирішення завдань, прагнення до успіху. Це залежить від інтелекту керівника та його мотивації [3].

Роль керівника автосервісу є багатоплановою. Залежно від ситуації він є організатором, комунікатором, експертом, критиком, безпосереднім виконавцем. Управлінські ролі визначають обсяг та зміст роботи керівника, вони взаємопов'язані і діють для розв'язання накреслених завдань. Проблема професіоналізму управлінської діяльності керівника автосервісу є особливо значущою. На мою думку керівник автосервісу повинен бути компетентним (менеджер повинен знати, як на високому професійному рівні виконувати свою роботу); мати високий ступінь відповідальності в усіх справах; мати чуття нового та вміння йти на розумний ризик, бути гнучким; постійно прагнути бути кращим і робити все найдосконалішим чином. Отже, щоб максимально проявити себе обізнаним зі справою керівником, завоювати довіру партнерів, необхідно не лякатись важкорозв'язуваних завдань, серед багатьох завдань і проблем вибирати головні, пріоритетні та концентрувати на них увагу; починати робочий день з вирішення найбільш важких і непріємних справ; щодня виділяти час для вивчення спеціальної літератури, підвищувати свій професійний рівень; уважно слухати інших, але рішення приймати самому; прагнути до ділових стосунків, відокремлюючи їх від дискусій і суперечок, що не стосуються справи; не втручатись у торги[4].

Керівнику автосервісом необхідно володіти організаторськими якостями, вміти заряджати своєю енергією інших людей, активізувати їх. Непрофесіоналізм в управлінні організацією спричиняє величезні втрати в економічній сфері, нагнітає психологічний дискомфорт, напруженість у міжособистісних та міжгрупових стосунках, конфлікти. Основи професіоналізму передбачають наявність у керівника здатності до самооцінки, самоаналізу, саморозвитку, самоорганізації, самоконтролю. Структурно професіоналізм управлінської діяльності керівника утворюють такі компоненти [2]:

- професіоналізм діяльності керівника (готовність здійснювати управлінську діяльність, технології стимулювання досягнення вершин професійної управлінської діяльності, чинники зовнішнього середовища);

- професіоналізм спілкування та своєрідність стосунків між керівниками й співробітниками;

- професіоналізм особистості (знання, вміння і навички, спеціальні здібності, що підвищують ступінь готовності до управлінської діяльності, самовиховання, самоосвіта й освіта як умови досягнення